

PUBLIKATIES

vegetatie onderzoek Kennemerduinen

CD

Sinds 1975 wordt door het gemeentelijk Waterbedrijf Haarlem jaarlijks ca. 2 miljoen m³ rivierwater in de duinen gebracht via een daarvoor gegraven bekken midden in het Nationale Park de Kennemerduinen. Het gaat hier om een proefinfiltratie; er wordt ervaring opgedaan die nodig is bij een eventuele grootscheepse aanleg van infiltratiewerken in dit gebied. Dit laatste wordt nagestreefd door verschillende waterleidingbedrijven die hiertoe onlangs een vergunning hebben aangevraagd (zie elders in dit nummer).

Uitbreiding van infiltratiewerken staat momenteel in verschillende duingebieden ter discussie, onder andere vanwege de schadelijke gevolgen voor het duinmilieu. De stichting "Het Nationale Park de Kennemerduinen", die dit natuurgebied beheert, heeft dan ook alleen onder bepaalde voorwaarden toestemming gegeven tot de proefinfiltratie. Zo is onder andere de voorwaarde gesteld dat de Stichting haar toestemming na 5 jaar kan intrekken en tevens dat de gevolgen voor het duinmilieu worden onderzocht.

In een eerste voortgangsrapport (1976) geven twee studenten van de Landbouwhogeschool te Wageningen (Els Houwink en Carel Drijver) hun bevindingen weer over de gevolgen van rivierwaterinfiltratie op het landschap en de vegetatie van de Kennemerduinen. Hieronder wordt in het kort ingegaan op de voornaamste konklusies uit dit rapport, waaruit blijkt dat de aanvraag om over te gaan tot grootscheepse infiltratie in dit natuurgebied in strijd is met de resultaten van dit onderzoek.

Na een inleidend gedeelte over de ontwikkeling van het duinlandschap en de waterwinning, in het bijzonder in de Kennemerduinen, behandelt het rapport drie zaken:

1. de gevolgen van de proefinfiltratie op de vegetatie
2. de gevolgen van eventuele grootscheepse infiltratie
3. alternatieven voor oppervlakteinfiltratie

1. Door middel van jaarlijks terugkerende vegetatie-studies wordt getracht een beeld te krijgen van de ontwikkeling die zich in de duinvallei rond het infiltratiebekken voordoet.

Het blijkt dat de waarneembare gevolgen in het eerste seizoen van de proefinfiltratie beperkt zijn gebleven tot de directe omgeving van de infiltratieplas. Op de vergraven oevers is een voor het duin weinig karakteristieke en weinig waardevolle vegetatie ontstaan van voornamelijk algemene soorten die elders in Nederland voorkomen op voedselrijke verstoorde plaatsen; de Grote Brandnetel en de Akkerdistel nemen hier een voorname plaats in. Verwacht wordt dat deze zone langs de oevers voorlopig een eindstadium is. Als oorzaak van deze ongunstige ontwikkeling wordt o.a. vermeld: de in verhouding

tot duinwater slechte kwaliteit van het rivierwater en de bij de aanleg verrichte verstoring van het bodemprofiel.

2. Om iets te kunnen zeggen over de gevolgen van een eventuele grootscheepse infiltratie is studie gemaakt van de ontwikkeling die plaats vond in al bestaande infiltratiegebieden elders in de duinen; tevens is vegetatiekundig onderzoek gedaan naar het karakter van een twaalf-tal valleien in de Kennemerduinen die in dat geval door infiltratie worden bedreigd. De samenstellers komen tot de volgende konklusies:

- In de bestudeerde infiltratiegebieden keerden de vegetaties, welke vroeger de vochtige duinvalleien sierden, niet terug ten gevolge van de infiltratie van voorgezuiverd rivierwater volgens de tot nog toe gebrachte technieken (oppervlakteinfiltratie).

- Een veel beter uitgangspunt vormt milieubouw door middel van uitgraving of uitstuiven tot het natuurlijke duinwatervniveau (zoals de ontwikkeling van het Vogelmeer laat zien, voordat hier werd uitgediept).

- Afgezien van de Voornse duinen is het Zuid-Kennemerduin-gebied tussen de Zeeweg en IJmuiden het enige kalkrijke duin-

gebied van die grootte met rijke groei van duinbossen en struiken dat nog niet is aangetast door infiltratiewerken. Alleen al hierdoor is het gebied natuurwetenschappelijk gezien van grote waarde, zowel nationaal als internationaal. Dat dit belang van overheidswege wordt onderkend, blijkt uit het feit dat dit gebied aangewezen staat als toekomstig Nationaal Park (in de Nota Nationale Parken). De ervaring leert, dat wanneer infiltratiewerken in een bepaald gebied eenmaal aanvaard zijn ze op den duur aanzienlijke oppervlakten in beslag gaan nemen.

- Gezien de vorige drie konklusies is uitbreiding van de infiltratiewerken in de vorm van oppervlakte-infiltratie in de Kennemerduinen uit het oogpunt van natuurbeheer ongewenst.

- Studie naar alternatieve mogelijkheden is van belang.

3. In het rapport worden ten slotte op grond van literatuurstudie mogelijke alternatieven voor oppervlakte-infiltratie aangegeven. Er wordt aandacht besteed aan spaarbekkens, putinfiltratie, fysisch chemische zuivering en spreiding van de winmiddelen.

Hieruit blijkt onder meer dat er inderdaad alternatieven mogelijk zijn. Puur uit oogpunt van waterwinning echter is de duininfiltratie door middel van infiltratievijvers nu nog de goedkoopste en aantrekkelijkste methode (hierbij is herverdeling van distributiegebieden tussen waterleidingbedrijven onderling niet in beschouwing genomen. - red.). Alternatieve methodes zijn echter sterk in ontwikkeling. Het zou zonde zijn van dit kostbare natuurgebied als nu op grote schaal zou worden geïnfilteerd door middel van oppervlakte-infiltratie in het duingebied van Zuid Kennemerland, terwijl later zou blijken dat het ook anders had gekund.

Het rapport waarin veel relevante gegevens zijn opgenomen is te bestellen bij de afdeling Vegetatiekunde en Plantenecologie van de Landbouwhogeschool te Wageningen (tel: 08370 - 89111).